

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Explicatio in epistolas et evangelia, quae tot anno cantantur - Cod. Ettenheim-Münster 164

Erndlin, Joachim

[S.l.], 1624-1638

Dominica III.

[urn:nbn:de:bsz:31-114264](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114264)

DOMINICA III^a

Aduentus.

Miserunt Judaei ab Hierosolymis Joa. i.

Quaestio I. Unde pbi legatio hae fuisse
 celebris? Ex fuit certi, siue mittentes spectemus, siue
 missos, siue eum ad quem missio directa est, siue nego-
 tium pp quod instituta. Mittentes fuerunt Judaei Hiero-
 solymitani omnium eminentissimi, sicut Hierosolyma erat
 totius Judaeae Caput, tota quoque n' habebat officio h'ro
 sacrificiorum, ni qua templum erat Salomonis, & suprema
 Concilia, ut reges habitare consueverant. Eadem sola
 uocabatur Civitas Sancta. Missi fuerunt sacerdotes
 & levites qui pp unctionem, munusq; sacrum singulari in
 honore erant in populo Hiero. Joas ipse interfecerat Na-
 dab & abinud obusos Levites. io sacerdotales tñ solum vestro
 illas reliquit ad iudicand' sacerdotij dignitate, & qd
 turbid' & reuerat. Hinc illud s' Ignatij. ysa' io ad
 romenenses sacerdotium est oia bonorum, q' ni manebit
perit apud. Qui aduersus illud fuerit n' homines, ead
perit ignominia afficit. Et Christus ipse, qui non
 ante reges genua flexerat, flexit ante sacerdotem,
 nempe ante apl'os suos, qn eis lauit pedes, ut scribit
 S. Anselmus. S. Joas Bapt' fuit ad quem legati
 illi uenerunt: uer' oia uirtute' aggregatione
 profectus, ita ut ad illud uersantem circa fluenta
 Jordanis credidit uis Hierosolyma ut baptizaretur
 ab eo, estimans se a hoc baptismo magnam
 reportare utilitatem, ut reportabat uere, si bene
 sua disposita, nempe affectus bonus, ad adhaerem
 in Christo, per quem uere et proprie p'ctā remittebantur

inica 3^a Aduentu
 p'ctis, Costery dom' abbe
 beat' pater ioh' Saluati
 S. Thomas q'ia per p'p
 5 el p. 26 ar. 2. el p
 et ibi p. 74. Foran
 ed in reucl' h'ud' c'p
 o. Gerd'ra p' h' 2. u' u'

Evangelium Dominica 3^a Adventus
 Restat negotium, seu finis huius legationis, momenti
 profecto gravissimi nempe, ut ostendat de vero Christo
 a quo solus pendebat ovis, qui de se sequerentur, ac colerent,
 videlicet, perditio a. aliorum, qui de se negligenter. vulgo
 sciebat ex divinis libris impleretur tempus intra quod
 venire debebat, expectabaturque, in die de eo nova, aut
 nascente, aut se se manifestante, uti a maior pars
 iudeis fore putaret magni quondam saeculi s. p. d. i. i. t. m.
 augusti, potentem viribus, non deessent tui sapientiores,
 qui scellia eius in magna potius verba sanctitate
 sua esse arbitrarentur, quali cum Joannem scellere cer-
 nerent, dubitare caperent, nisi ille ipse esset qui ex-
 spectabatur. Luc 3. Continente a. populo. Cogitantibus
 sibus in cordibus suis, ne forte ipse esset Christus. Au-
 gebat suspicionem hanc vehementer, quod eum audirent
 baptizari, quod nullus precedentium prophetarum fuerat.
 Docuerat a. Zachari. 36 fore ut messias tempore
 fides baptizarent. Effundat super vos aqua, et mundus
erunt ab omni iniquitate vestra. Propterea non solum
 perit Aug. in ad ipsum mitterent nisi scellia d. a. h. o.
patris eius moti essent quia auctus erat baptizari.

Quaestio 2^a Debuisset legationi huius
 responsum dare Joannes? R. oio debuit. 1° quia le-
 gationis miserant summi sacerdotes, quorum in Jerusalem
 primaria erat auctoritas, de qua rex Agrippa apud
 Philonem Natalis solus mihi fuit Hierosolyma, ubi
utissimum est templum sicut. et. auctor proavosq. habui
reges, et ex his aliquos et summos Pontifices, quos illi
dignitatem pluris faciunt, quam regiam, rati quanto
est illis auctoritas huius, tanto Pontificatum regno velle
hiores ad illius a. cura divina res, humana adhu-
que pertinere. Quos sane Pontifices non dignari
 responsum dari videtur potius esse non fastuosos, sed
 arrogantes, adeoque scandalosi. 2° ad officium

Quaerita Circa Textum,

partinebat summi Pontificis de vero Christo diligenter
inquirere, ne circa illud erraretur, utiq; et obligare
subditos esse ad deponendum, si quid de eo uiderent;
ab huius potestate Pontificis iurisdictione. Exemplum
fuisse Joanne, id nullo quibat capite. Vocabat
deniq; Joanes ad fidei confessionem, et ad sui obitorem
muneris, quod erat fortificari palam nisi sed Jesu
ipse uerus Christum peraturus gratia si id facere
pretermisisset.

Quaestio 3^a Legationis uerba q' fuerunt:
Et sciam duntaxat summa completus est euangeli-
um ista his uerbis. Tu qui es? et ad dubitandum uis possum
longe plura interuenire, ista e.g. Expectantem in die
summi sacerdotis exortu Messiam, iuxta spatium tempo-
ris a Daniele designatum, et te illos cupiunt scire
que Messias, siue Christus, ob coniectura graue, quam
eis plures partim baptizando, p'ter omne more, partim
uitam inueniunt inculpata, et ab omni uanitate alie-
nessima. si annueris bene Christus audis, si secus tenta-
trunt uia alia inuestigare ueritatem. Et certe Joannes
hoc responso suo Non sum ego Christus, et parato uia?
Quis satis indicat se de Christo, seu Dno scire prius
interrogatum.

Quaestio 4^a Hanc legatio qua' laudem
habet parte mentionem: Et denique clarum dili-
genter, ut uerus legitimusq; Messias agnosceret,
quam in re decipi periculosius multo erat, quam imperi-
tal' uiam' ducem periti loco assumere, nummos adulteri-
nos pro legitimis recipere, re uita saluari potione ciru-
bibere, et posthabito rege proprio subijcere se extra-
neo. P'ior solus item clericos, sacerdotum et Levitarum
tractarunt spiritualia ex clavis laicis, et Regibus
ad quorum unum (scilicet Constantius Imp) dedit
aliqui Leonius Tripolitanus epi. Melior qui sciat
ut alio uisandis destinatus, alia tractat: et cui rei

omnino s' aduentu
is huius legationis, non
impe, ut apparat de uero
qui sed signatur, ut
de fide negligenter
implicat tempore
utiq; n' de de co nota
stanto, uti a maia
quoad sacculu
n' dicitur tal' sapientia
na potius uita
ual' uel foaem
ne nullus ipse
ante a. populo
forte ipse
vehementer
dicitur
fouet ut
a sapie uos
utis. Propter
ant n'p
aueus erat
Debitum legationis
oio habet.
notis, quorum
de qua res
huiusmodi
u. s. uos
summe Pontificis
at qua regis
Pontificatus
dicitur res, humeris
ane Pontificis
e ipse hoi's
alio.

Evangelium Dominica 3^a Adventus.
 factus est non negavit, et confessus est, quia non fuit
 ego Christus, qui ipse a non sunt, aut idolorum? Et optime
 contra inter se coherent, quia perfecti quod Joannes
 intendebat, exprimit, ipsum nempe solido respondere
 aliam se esse a Christo, quod fletus dicitur si duo supponamus,
 alterum tunc aliquem bene declarare se non esse aliquem,
 quod cum se a negat, et qui affirmat, se esse alium. Alterum
 principio interrogatum fuisse Joannem, quare Christus,
 ut supra docuimus. Dixit itaque declarare nomen et con-
 fiteor me non esse Christum. Hoc si vobis non sufficit audi-
 te quod sequitur non nego, imo deo me esse alium a Christo,
 non quod omnia, aut Jeremia, aut alium dei prophetis
 p^rphetis sed vocem clamantis. id est valde clamantem
 (phrasi hebraica sicut paradisi voluptatis dei
 paradisi voluptuosissimus, non diuturnus, non
 ditissimus) parate viam dⁿⁱ. id est denuntio vobis
 dominum per mensuram tandem expectatum intra brevissi-
 mum temporis spatium comparaturus. Gaudere igitur et
 ad illud promptis precibus suscipiendum accingere nos per
 delicta paenitentiam, detrahentes p^rteritos motus praver,
 amplectentes gratias, ut digni fiamus, qui per baptismum
 eius, que mens adumbrat accipiamus remissionem peccatorum.
 Sic ubi verba facietis, quales verba et vos diligite, vobis
 colles humiliari, et vobis impleri, sicut per penitentiam
 tolli peccata quod committuntur tamen per Christum quod per defectum
 ita et restat illa aequalitas, per quam ad illum pervenit.

Quaestio 7^a Nonne sibi dicit evangelista
 principio dicens legatos fuisse sacerdotum, et levitarum, po-
 stea a fuisse et pharisaeis? Et non, quia pharisaei dicitur
 vultu qui cumque videri volebant ceteris sanctiores, et ipse
 ita virtutis, et singulares legis regulas observabant, et sepe
 gabant se a plebeis, et plebes, velut se indignis; de
 hoc a numero plebis erant sacerdotum, et levitarum, sicut et
 de numero scribarum.

Quaestio Circa Textum.

Quaestio 8^a In interrogationi illi Quid go baptizatus si tu non es Christus. qui satisfecit Joas respondens Ego baptizo vos in aqua, in diebus autem vestris spiritus sanctus descendet in vos, et sic inquit Joas, baptizatus tuus non est Christus, sed tuus spiritus sanctus, sicut et solus Christus per diem ad futurum denuntio, sicut et solus rex appariturus stella quae appellabitur Lucifer: hinc quodam modo nulla minus quae sol, lucet tui, et vicem gerit pro Joas, ita et ego, de quo prophetauit Hieronimus Malachi 3° Ego mitto angelum meum, et preparavit viam ante faciem meam. Notat et Joas 1. 36. Hic est baptizatus in Me, sicut seu Christi tempore. Effusa super vos aqua mundata hoc tempus advenisse, ut illos baptizet, ego baptizo sed baptizatio longe imperfectior quae sit illi, quae per se instituet, et per suos administrabit: mens enim sola gressat aqua, interius autem sanctificabit animam, et spiritum sanctum eiusque gratia conferet.

Quaestio 9^a Conducitne haec ratio ad reprobos et haereticos convertendos. Ex ois quibus ostenditur baptismum Joas ad Christi baptismate. Ipse a Joas manifestum discrimen inter utrumque ponit, quod Christus baptizaret in spiritu sancto, vereque peccata remitteret, ipse autem non. Quod rursus baptismum suum dirigeret ad baptismum Christi et ad commonefaciendos omnes ut illo suo non contenti studerent isto longo augustinus res initiari.

Quaestio 10^a Nonne mentitus est Joas, abnuere propheta esse, cum Christum ipsius testimonio esse plus quam propheta. Et non, quia licet vere esset propheta, tamen multa praenuntiaverit ut: quod Christum post se venturum, et baptizaturum in spiritu sancto et per mundaturum areas suas, et gustaturum paleas igni inextinguibili non erat tunc Helias, nec quisquam alius de plebe, nec ille ipse, quem Judaei male illo tempore et 19° d. putabant fore Christum constantem, et quasi comitem individuum cum Moyses in illo de Christo Joas, non de propheta alio loquitur.

Evangelium Dominica 3^a Adventus
 In amor propheta cuius est mentitus quibusdam
 imprudentibus, quia dixit c. 7. Non sum propheta,
et sum propheta filius sed armentarius, et sum uellitans
syromorum. Nam uera tunc uerat, sed prius fuerat
 et iterum post iatim fuit. Neq. in prophetia est habi-
 tus, aut qualitas permanens, sed passio transiens, ut
 docet s. th. 1. 2. q. 67. a. 3. et 2^a. q. 171. a. 2.
 ut sic gesta est. uide pulchra hac super e. in Cora.
 do Top. m. c. 7. amor u. 17. pauper fuerat amor eius
 posens et p. paupertate uellitans factus syromorum,
 ut hinc, quod comed. ret. Vocatus nihilominus est a
 pro ad prophetandum, uisq. prophetauit, multa
 q. domus ieroboam, qui idola, et altare, in Bethel
 reuerat. Hoc uideri quidam idoli huius sacerdos nomine
 Amosias ueritus est, ne ppheta ibi diu uaticinanta
 uiliferet tandem cultus idoli, q. ritioq. sacerdotul. Illu
 itaq. adijt, et persuadere tentauit, ne potius elibi, ut
 et in iudaea uaticinaret, ne alios ab irato ierobo-
 mo interfuere. Tunc sentiens amor donu pphetaudi
 a se recessisse, dixit, et sum ppheta, ideoq. nihil opus
est relicta samaria transferre me in iudaea propheta
tandi gra. Tantopere a. sed humilitas ista placuit
 qua uel elier Amos propheta tunc se in esse ingenue
 fatobal, ut q. inuio sit et donu hoc restituit, sed ad q. fo-
 sione magna illius sacerdotis hic uerbis. Nunc audi
uerbu d. Tu dicis n. ppheta bis super israel, et n.
fallabis super domu idoli. Propter hoc hoc dixit bna
uxor tua in ciuitate fornicabil, et filij tui et fi-
lia tua in gladio cadent.

Quastio II^a Vtrum aliqd peccatū ē, ex parte
 legatorū? R. 2: Nam ut in mandatis tm habereat per
 conuicti a Deo, et ne christy an non; ille autem
 abmiserat, tantumq. praecursorem eij se ea dixisset admo-
 nendam omnes ut a eum digne reuigendi se se accingerent.

101
Quaestio circa sextam
de suo p[er]deremus. Quid ergo p[er]deras si tu non es Christus
neq[ue] quis nec propheta? Nonne hoc fuit legationis fines
excedere? Nonne sicut culpa fuisse nunq[ue] interrogare
quod infir erat: ita etiam culpa fuit plus suscipiari? Maior
ad huc fuisse si dixisset aliquid contra mentis multitudine
ut calumnia ille q[ui] annos 756j legatione fungens pro Carolo
rege Galliar[um] Rege ad Imperatorem Turicum, ut instaret, ne is
moneret quod ad e[um] Galliar[um] federis memore non ita p[er]de-
iisti: contraria omnia fecit, beatans modis dieb[us] eundem
Imperatorem exprobrare. Passas ad ferendam opem Symonitis
fuit Gallis in Rege insurgentib[us]: mox autem a Rege gener-
roso audiret id iudex quod Reg[is] Galliar[um] et ab ip[s]o Rege aliquid
ferri hui[us] m[od]i mittere, miseris p[er]alib[us]

Quaestio 12^a Quid inde complari p[ot]est ac
debet dignitas quod p[ro]p[ri]o se videat indignari h[ui]us?
R[es]: Gregorius Christi qui posthabito honore legatione digni-
tate fuit Indis et fuerat recipere parati si annuisset talis
supplicia et illustria fuisse legatione in d[omi]no Christo
militis dignitate et miraculis ante cerneret. Sed quid? hoc
est mundi hora et potestas tenebrar[um] et p[er]fida et
indignitas suo tempore corrigendis: etiam tenebrar[um] id est Christi
e postpositus et ep[iscop]o Ephesensi is legio. Vide Paulus ap[osto]lus
in dignitate sublimi et divites P[er]o de corp[or]e. Vide p[er]m[an]et
in ego et principes ambulantes sup[er] terram quasi farnes

Quaestio 13^a quid in austeritate vita liba fuerit
Beati Joannis archiep[iscop]i? R[es]: Nullo modo cui constet corp[or]e
trahi exortatione puta firmam et alias carnis macerari-
tione ad mediam ea utiles; tam q[uo]d in paratione p[er]-
tatis seu divini cultu[rum] continentis ad o[mn]ia et p[ro]misionem
bonorum habentis temperatione et spiritualium in p[ar]te aliud
Math[ae] 6° Quaestio prim[us] regum 2° et institut[um] eius
ad hoc in adiciatur notis. Et ista p[ar]te p[ro]dest p[er]m[an]et
et non p[er] se sed ratione finis ad quod referitur, puta

Euang: Dominica 3^a Adventus
 ad conferantione castitatis ad satisfaciendum divinae iustitiae
 & penitentia ad liberandum quibus & potest autem liberari
 a. d. the. 2. da. q. 17. ar. 3. 5. admodum de
 hoc B. Paulus scribit Timotheum quod dicitur laqueum
 carnis amarus erat valetudinary de quo remittere nullus
 debebat de vita auferitatem, cuius meritum abunde sup-
 plere propria pietatis gratia poterant ut oratio pro predicto
 sacrificij oblatione. Titus & formis & miribus et patri-
 tentia commendat ut S. Joas Baptistae non penitus conuenit
 non quod illa facere multum indigeat ipse sed ut officio sit
 eius adhortatio, facientis quod dicitur ut ait. Taceat. Longum
est a precepta, breues per exempla. Scripsi alius de
 Horatio de arte. — — — Si vis me flere dolendus est.
 Primum ipse tibi, tuae tuae me in infirmitate laeas.
 Denique ipse Regem et regi Acham uolenti milites suos duce
 in Aem, et suscipiendi qui incipit proclari? responsu
 e ab eo Ten.

EVANGELIUM

Dominica Quarta Adventus.

Euangelium hoc desumptum est ex Lucae 2° a vers. 1^a usque
 ad vers. 7. Nonnulla etiam ex hoc euangelio reperitur
 Math. 3. Marci. 1. Ioan. 1.

Synopsis et Hexa.

Joas christi 3^a iuxta Baronium, et is. fupis Tiberij
 paulo antequam christus baptizaretur a Joane ioseph in
 deserto divino afflatu spiritu Joas religit desertum

Cassita. Q
 in quo a venio
 non omnes regim
 predictatis eius m
 videtur ad frugel
 perantibus
 Cassita C
 Maxima p
 celebrare omnes cur
 videtur, responder
 habet historia, que

103
Quasita. Area Textum
in quo a teneris habitaverat annis et concessis ad forda-
nem omnemq; regionem circa fordane, capiq; predicare
predicantis huius materia erat poenitentia, finis ut homines
redirent ad fruges et prepararentur ad locum congruum
parandi christi adveniente

Quasita. Area Textum.
Quasitur V'ria verba anno ante ista is. una tam
accurate omnes circumstantia temporis loci, personarum
notentur, Respondetur ex Rubinis ut eo facilius fides ad hanc
beatorum historia, qua mira foret et positura.

GELIN
Quarta
ventus.

Lucas q'si a
evangelii
t. Rex.

Barrenus, et is fuit
q'si rex
intra fuit

Evang. Dominica 4^a Adventus.

Quaeritur ideo circa eadem cur non ante ceperit
 predicare Joannes? R. ut Malthematis ante fieri non potuit
 ipse q. ap. Iudeos moris erat ut nemini liceret ante
 trigessimis aetatis annis sacerdotis, doctoris, aut propheta
 munus obire uti colligitur ex 1. Paralip. 23 ex quo colligitur
 Joannes fuisse .30. annorum quod ceperit predicare

Quaeritur quo circa eadem cur tempus praedicationis ex
 incipit tiberij describat Lucas, ut tempus ortus ex Herodis
 regno describeret? R. eam ee quod quod natus Joannes
 Judaea habebat adhuc

Quasita circa Textum.
proprium Regi, consequenter et in ea contige-
rant nobis, erant ex proprio, quod alieno Regi
deservit, de qua u. capit. predicte Seleco regni,
titulo in provincia Syria attributa. Iudaea e-
redacta, ideo et imperator, qui tunc ubique dominabatur,
et fidei Iudae et Patriarchas alios inter quos
distributum regnum fuerat nominavit, ratio quam
origo dat allegorica est, sicut et gentium Imperatorem
et Iudaeorum Patriarchas nominatos, quod Christus
Iudaeis et Gentibus simul venisset.

Quaeritur quoque circa Verba Procurante
Pontis Pilato, Patriarcha autem sic cur dicitur
Pilatus Procurator hic, Patriarcha, hi reliqui quae
regiones nominatae? Responsio patet ex sequentibus, no-
tandis.

Notandum primum, quod Barr. supato regno aut et sub
lato a tribu Juda et homo David post Antigonus
Asimoneum ultimus ex tribu Juda reges Iudae
oribus bello uictis, et Manu Antonis, Iudaeae admini-
stratoris imperio securi percussus, Hierosolymis in or-
dine redacta, ac post paulo tempore ab Herode salu-
ta, Iudaeam iam ante in potestatem Romanorum redacta
et gubernata, obtigit Herodi. Iudaeae Praefectus
ex Senatusconsulto Roma factis, qui post modum et legi-
timus summi sacerdotis institutio ad se pertinet.

Notandum 2° ex Mald. in Matt. 3. Herodes non
uxorem habuisse, ex duabus altera consobrina altera
sua fratris filia nullos suscepit liberos, ex alij no-
mine filios habuit alexandrum, aristobulum, antipatrum
et, Herodes, antipas, archelaum, Herodes mallerus, Phi-
lippos, Saphedus, duos primos Herodes strangulavit, 3°

ca 7^a Adventu
eadem cur non ante caper
herodibus ante fieri
erat ut nemini uideret
cerdotis, doctoris, aut prop
7. 1. 2. paralyt. 23. eg. quatuor
Iudeo caput predicare
ad cur tempore predicabit
uictos, cui tempore oris
nam de qua quidam uel

57
105

68
106

Evangel. Anica IV. Advent.

paucis ante mortem sua diebus occidit alij non
sui sunt propter ty, q Herodi erant sup Antioch, Archa
laam, Antioch, et Philippus.

Notandum 3° ep eodem Herodes duo te Namanta
facere in 1° Antioch regni herodes scripserat in
2° subito mutavit mentem, et archelaam Judaea re
gem, Antioch, et Philippi Patricia Philippa Patricia
Pachonitidis designavit, addit in Herodes hanc con
ditionem ut archelaam Regis nomen n' assumeret, nec
ratus esset quid quid in Testamento nisi Casar Augustus
approbasset.

Notandum 4° post mortem Herodes Archelaam
vulgo dictus Regem, tunc quia regia potestate fuerat usq
tunc quia a militibus quam primum rep fuit proclama
tus tunc quia Josephum l. 2. art. 9. 10. quoniam
nomen ferre noluerit donec constaret de solitudine
Imperatoris.

Notandum 5° ep Her. tom 1° defuncto Patre
abysso archelaam Roma exspectatur an declaranda
sit rep ab Augusto, verum cum instarent Judaeorum
legati ut a regali potestate quimerent, provinciam si
vel aggregarentur ita ut n' regibus sed Romanis in
fuerit subacti, decessit ab Augusto et Archelaam
si foret rep sed Patricia dimidia partis ditionis Pa
tritis Judaea scilicet Samaria et Idumaea, Antioch u.
Gallileae, Philippus Pachonitidis et Tyroea.

Notandum 6° ep Mat. in Matt. 14. qu' regnum de
videtur in 4 partes, atqz unicuique parti princip
anus p'nciparetur quatuor partes a Graecis Patric
chias, principes vero Patricias fuisse dictos, postea
tu factus esse ut isti plures forent vel paucius pa
tes, principes tu illarum Patricias appellarent, et p'nt
ex ipsa Divisione, quae Herodes facere fecit et pl' nio

Quasita Circa Textum

69
107

l. hist. c. 18. h. Patriarcha subinde fugas et in fort
ptura, et Patriarchia regna dnr, n. quod uere re
qua reges front, ad quod starentur plate regim
Gimili
notanda 7° ex Bar. Anno Chri 31. Ispaniam
caius pte mentio in citatis suae gelij uerbis, n. faisse
per unu a filijs Herodij uti ptt N. 2. de bello ju
daico c. 2. Josephi, nec faisse filium phlomei
Memrei, cuius Josephus meminit l. 18. Antiquitat. c. 23.
ut hic multy amiq ante Chri uassu Cleopatra fee
ret occisus uti testatid Josephus l. 1. Antiq. c. 14.
Sed faisse alia ciuy dei noy, cui sublati Cleopatra
et Antonis et rebas in interuallu restituti, atq, Anto
nij reissis ab Aug. restituta fuit Patriarchia Abili
na, sunt tu, uti uedere e apud Malu hic, q dicitur
hoc n. constare ad hic Patriarcha dicat Ispania
ex noie an loco uolant, n. ciuitatam Abila dicta
Ispania, et inde op ciuy Patriarcha dicitur.

Nota dicit 8° ex Sigonio l. 1. de Rep. s. 7. in
qua popub. Heb fuit constituta magna partem
Syria faisse cuius longitudo a Syria Antiocha
na ad Egyptu et Arabiam, latitudo a mari Syre
to a Celen Syria Arabiamq, altitud p dicit, hoc me
dial fore Jordanis freat q ulli n. abtuy iam conualli
u occasione in Caes. Te fundit que alij Gaxefaru
dat, in euang. de pagnu Genesareth, et mare
Syberiadis, hanc regione cu floteu Israel occup
ant terra Israel appellarunt, atq, in re partes
deu tribus diuiserunt, decem subububus post a de
abus uaulis et in asyria trans portatis ceperunt
celebrari ciffionis, partes huius regio nis sequentes
Judaea, Samaria, Galilaea trans Jordanu uero Pa
lentina, Moitima, Ituraea, Trochontis et Ruidia,

70
108

Quang & Thnica 17. Advent.

Judaea. a tribu Juda dicta forme has habuit
urbes Hierusale, Bethel, Hiericho, Hebron, Chania,
Thiarim Eleuthero-polem, Arimathiam Ramatem,
Betu Nicosopolim, Bethleem. Samaria dicta ab urbe
eius, non in monte Aman, tribus Ephraim ab Am
niraga aedificata, haec habuit oppido, Silo, Sichem
seu Ribon, Samaria. Galilaea u. Nazareth, Nam,
Capharnaum, Betaidam q post Juliam dicta fuit,
et Caniadem q post Piberias e dicta fuit, et pl
superior ad mare Syriae spectans, inferior ad ma
re Tyberiadis, Palaestina turley erat Gaza, Asdod,
Acheron, et Aschelon, inde pra valentibus Juda
ous apibus tota regio Judaea nomen invenit.

Notandum q. Per Bar. Anno Chri 18 Augusti 84
Archid. sua tetrarchia priuatu fuisse, et ob sa
maritanos, Judaeorumq, accusatos, relegatus Viennas
Gallia civitatem in septem. ruyq, parunda fides ad
As, et Ditione Syria prouincias attulit, ubi ab hec
nois regio haec caruit tetrarchia, sed nifens fuit Roma
majes seu procurator q regeret regionem hanc, qualy
fuit in hoc Evangelio Pontius Pilatus, hic tu notandum
puno Judaea fides infra subordinatu Syria Prasi
di uti att eo post the 1. araly 18. c. c. hinc alig udus
ob hanc ead hic uocari procuratores ut manifeste, sed
graecis uox signi ficat utroq.

Quarta circa 108. Factu est verbu dñe.
quo significante q est phrasa Hebraica bina in Pro
phetis et alijs scripturis, significatq, in fru a bac
Jodem cu in deserto eseret ut predicaret.

Quarta circa 108. Omnis uallig qui
per ualli intelligatur. q uerba haec habentur
psalm 118. hunc locum sermo erat Propheeta ex persona

Quaerita Circa Textam

75
109

de loquentis de reductione Iudaeorum ex captivitate
Babylonica eius figura de reductione a capti-
vitate Babylonica futura per Christum, utitur a.
propheta ad hoc declarandum, tu modo loquor
si quasi poetico per Prosopopaiam dicens nihil
te speracionem, qui passim in se in deserto clament
ubi via nre deserta sunt, et aspera, ut ea ab omnibus
explacentur, et preparentur venturo regi redempti
populo, ex quo sequitur velle adimplenda esse et
humilia et mortua, tu metaphora desumpta de
causa adventu, ita ut sensus sit sicut regi in regnum
vel in civitatem suam advenienti via plantatur
et preparatur ut commodè et transire possit
ita passim indicat hominibus in toto mundo existentibus
ut Christo advenienti parentur via et ad eum et pa-
rentiam ad Christum recipiendum humiliantur etiam (more
Hebraicorum in textu tonitur futurum per sympathiam)
montes et colles id est altae pedes et origines hinc
Iusbi, et vallis id est hinc adimplentur et exaltentur
in altera vita id est nre per gloriam in hac et gratiam
vallis tu et pabulis et baldo nati appetentis q adli-
tatur hoc loquendi modo aliam nil significari
quod vitiosum inaequalitatem repugnanti-
am virtutis medio pitate redolentis, ne qui ipse
Christum delectationem offendat.

Quaeritur quomodo ille da haec verba
et videbit ois caro salutare et si si y carne
Christi scriptura usitata id est homo. et dicitur
quod verbum yles sensus commodus est, ut hoc
bis significatur fore ut homo est conspecturi sint
quomodo et populus suo per a captivitate Babylonia

17. Advent.
ta forme has habet
Hiericho, Helbron, Her
inathiam Sma
maria dicit ad v
ribus Ephraim ad
it oppido, solo, sile
a u. Nazareth, Nam
ost Julia dicit fact
e dicit fuit, y
tant, in fuiti
y erat Gosa
ora valentibus
nomen invenit
Christi id Augusti
atu fuisse sed ob sa
eque eleganti
reunoda p
attributione, ob h
sed nre fuit Rom
et regem hanc
ilatus hic in notan
ridi nati Syria
s. c. c. hinc aliq
curatoris ut
fuit est verba
by Hebraica hta
ificat, in fuit
paritaret
tha Omnis velle
verba hanc
erat propheta

Evang. Inica in Advent.
 deinde diabolica liberaturus sit sit in psalm.
 73 de deo operatur salutem in medio terrae
 .i. toto quasi terrarum, orbis impetante, qui signi-
 ficatur fore ut ad hunc gustant, experiantur, ut
 percipiant salutem &c. & c. & c. & c. & c. & c. & c.
 modo uelint. s. Greg. hom. 20 in evang. et Bede
 in comment. interpretant haec uerba ad iudicium extremum
 suo pueris operari prae sensu.

Controversia est an Calviniani et Luthera-
 ni ministri sint legitime uocati, affirmant Harabii
 negant Catholici hi ybant ex hoc euangelio facti
 uerbu' *quoniam supra poae* ita arguitur formatur
 super quod n' est factu uerbu' *quoniam* uel mediate
 uel immediate ad ministeria ecclesiasticu' sicut
 videtur ille n' est legitime uocatus, sed sicut Cal-
 uinianos, et Lutheranos n' est factu' q. indicium
 ex hoc. et testimonio Caluini, hic n' uocantur
 fures et latrones ij, q n' intrant y ostium .i. uia' uo-
 cationis uel ordinatis .i. illius q fit a deo mediante
 consensu et cooperatioe uel extraordinarie .i. q illius
 q immediate fit a solo deo, minor sibi quo ad hoc
 membru, quod n' sit factu' immediate qia hoc uel
 haberetur reuelatu' in custodia uel in traditione
 uel haberetur miraculis contestatu', uel haberetur
 confirmatu' in testimonio Lutheranoru' et Calui-
 nianoru', sed nihil horu' dici potest, qia ipsi tradito-
 nes repudiant, scripturae u' qn' testantur in
 rasatis primantur et testimoniu' ipsoru' hanc
 n' est, sicut n. Lutheranis Calvinistas falsitate
 arguant, ita in eodem genere Calvinistas uel repud-
 lent Lutheranis, accedit, quod ex hoc uerba uita

Quaestio Circa Textum

sanctitas apud ipsos nomen est, n. h. e. Quoad 2am
partem, quod per mediate sibi hinc si mediate
uocati sunt tunc uel mediante Lutheri et Caluino
uel mediante alijs Lutheranis, et Calvinistis,
uel mediante magistrata seculari uel denique
mediantibus Catholicis sunt uocati, sed nihil horum
dici potest q. n. q. et quod ga idem de utroque qui potest
an per mediate, an immediate sunt uocati, si li
cetur immediate sicut ex dictis, quod hoc n. potest
dici si dicatur mediate patebit ex id. dicitur, neq.
hoc dici posse. Non 3. tunc ga n. sit data magis
stratus cui ipse n. h. e. tunc ga tunc qui potest de hoc ma
gistratu an in ordinis auctoritatis n. h. e. conformis
de sit uocatus mediate an immediate, et quod
supra posuimus et hic opponi potest. Non 4. ga po
testas a Catholicis data n. e. ad euliam destructionem
ne, conuenerit cui tota illorum uia uergat ad euliam
Catholicorum destructionem, n. quod dicitur se Catho
licis mediantibus supra uocatos.

Sicent nulli se mediante Lutheri illis a Deo
immediate et extraordinarie esse uocatos pro
bent ex eo quod intra tam breue tempus inter
tot difficultates adeo illius doctrina fuerit dila
tata. R. si hoc uera esset argumentatio sequeretur
Mahometum, arrium, Mahometum, et Lou. Lute
et Bourignonem et eundem et a Deo uocatos
esse immediate adeoque illorum perfidia esse uera
fide, quia et illi intra breue tempus in magnis diffi
cultatibus dilatarunt suam perfidiam tunc sequi contra ad

Evang. pma missa in Natali pni
 uersarios Catholicos hanc esse uera[m] fide[m], quia infra
 hos annos, quibus heresis Lutheri dilata[m] fuit
 longe plures promouit Catholici sacerdotes per
 gratia[m] pmas. Difficultates ab idololatia abdicant
 Hinc dicitur Lutherus attulisset noua[m] doctrina[m]
 fuisset uera[m] miracula, sed u[bi] attulit q[ui] s[ed] tractat
 maior[um] merito. negat quia ipse Lutherus p[ro] se in fa
 ctura p[er] noua[m] doctrina[m] attulisse, uideatur p[er] u[er]
 ma burgis patrij p[ro]ueneri et uolentes uolentes p[er]t[er]ri
 spectula Lutheri cogantur hoc ipso quod dicitur [Luthe
 rus] o[mn]i reformatione redegam contemp[er]e de forma
 u[er]ba s[ed] non quidquam dicunt q[ui] alia aiunt non
 fuisse nouam, ideo quod fuerit tempore ap[osto]lorum
 ordant. n. reformatione, si fuit tempore ap[osto]lorum nisi actus
 pariter dicere ea q[ui] ipse p[ro] errore h[ab]et fuisse ten
 p[er]e ap[osto]lorum, opinionone. n. sua reformatant erro[re]s.

Conceptus pro Concione

Quam uera sit panitentia ex uerbis uenit p[ro]
 deans baptizant panitentia

Qua sit uia iustorum etiam ex illis uerbis facile
 quod aut u[er]ba abijcie[n]s ab difficultate circa
 u[er]ba p[ro]p[ter] illis o[mn]i uerbis

Quod ac quomodo superbas et u[er]ba auersos ex illis o[mn]i
 mons

Qua[m] facili sit uirtuti ubi Chri gr[ati]a auerit ex illis
 u[er]ba graua in diu[er]sa. Hos conceptus ac fugiens
 Staple. Cat. h[ab]et oppositum p[er] Th. 1 p[er] q[ui] 43. a. 5. a. 1. 2. 2a. 2a.
 q. 125. a. 3. & q. 161. a. 1. & 2. & q. 18. a. 6. m. 3.

Resita
DOM

fatum es
 Quatio
 Quatio
 Quatio